Voorzitter, college, collega-raadsleden en inwoners van Kerkrade,
Vandaag behandelen we de begroting voor 2027. Een begroting die gaat over de toekomst van onze stad, over gemeenschapsgeld en vooral over de mensen voor wie we het allemaal doen.
Maar voordat we vooruitkijken, moeten we ook terugkijken.
Want de afgelopen bestuursperiode heeft ons een aantal belangrijke lessen geleerd. Lessen over de omgang met gemeenschapsgeld, over bestuurlijke verantwoordelijkheid en over de vraag hoe betrouwbaar onze overheid eigenlijk is.

We hebben de afgelopen jaren verschillende financiële dossiers gezien die ons tot nadenken moeten stemmen.
Neem het Reha-project.
Een project van ruim 1,7 miljoen euro, bedoeld om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te begeleiden.
Een goed maatschappelijk doel, maar de uitvoering en besluitvorming hebben geleid tot een ernstig rapport van het Huis voor Klokkenluiders.
Er was onvoldoende voorafgaande besluitvorming, er ontbrak een goede kosteninschatting en de gemeenteraad werd niet tijdig en volledig geïnformeerd. Bovendien is een medewerker die zijn zorgen uitte niet op de juiste manier behandeld.
Voorzitter, de SP wil hier niet opnieuw het hele dossier bespreken.
Maar de les is duidelijk: gemeenschapsgeld vraagt om zorgvuldigheid, openheid en controle. En medewerkers die misstanden signaleren, moeten beschermd worden en niet in de problemen komen.

Dan Roda JC en het Parkstad Limburg Stadion.
We hebben hier te maken met een gemeentelijke vordering van ongeveer 18 miljoen euro op de Holding Stadion Kerkrade.
De terugbetaling daarvan hangt in belangrijke mate samen met de huurinkomsten van Roda JC.
In de begroting wordt hiervoor rekening gehouden met een financieel risico van ongeveer 1,6 miljoen euro.
Voorzitter, de SP heeft het al eerder gezegd: “iedereen houdt van Roda” en wij gunnen Roda JC een gezonde toekomst. De club is belangrijk voor Kerkrade en voor veel inwoners.
Maar dat ontslaat ons niet van de verplichting om kritisch te kijken naar de financiële risico's die de gemeente loopt. Publieke middelen mogen niet afhankelijk worden van te optimistische verwachtingen.

En dan het Wereld Muziek Concours.
Het WMC is een visitekaartje voor Kerkrade. Daar zijn we trots op. Maar trots zijn op een evenement betekent niet dat we onze ogen moeten sluiten voor de financiële werkelijkheid.
De afgelopen jaren hebben laten zien, dat het WMC niet aan de financiële verplichtingen kon voldoen.
De SP is niet tegen cultuur en evenementen. Integendeel. Maar wanneer gemeenschapsgeld wordt ingezet, moet er vooraf een realistische begroting zijn en moet er voldoende controle plaatsvinden.

Voorzitter, wat hebben deze dossiers gemeen?
Los van de maatschappelijke doelen, want die kunnen juist heel waardevol zijn.
Wat ze gemeen hebben, is dat ze ons laten zien hoe belangrijk het is om financiële risico's **vooraf** goed in beeld te hebben, afspraken vast te leggen en de gemeenteraad tijdig te informeren.
Wij moeten als gemeente niet achteraf constateren dat iets financieel uit de hand is gelopen. Wij moeten vooraf zorgen, dat we grip hebben op wat we doen.
Dat is voor de SP de betekenis van een betrouwbare overheid.

Voorzitter, dan de begroting voor 2027.
Het college presenteert een begroting die voor 2027 sluit met een positief saldo van slechts 29.000 euro. Maar ook de schuldquote loopt op en de solvabiliteit neemt af. Voor 2027 staan investeringen van ongeveer 25,3 miljoen euro gepland. Daarbij wordt gerekend op circa 30 miljoen euro aan nieuwe leningen.
De SP is niet tegen investeren. Wij willen juist dat Kerkrade investeert in haar inwoners, haar wijken en haar voorzieningen.
Maar we moeten wel weten wat we ons kunnen veroorloven. We mogen de financiële problemen niet doorschuiven naar toekomstige generaties.
Een gemeente is niet financieel gezond wanneer de cijfers kloppen, maar de inwoners er steeds verder op achteruitgaan.

Voorzitter, de SP heeft deze begroting uitgebreid onderzocht en een groot aantal technische vragen gesteld.
Wij hebben vragen gesteld over de financiële positie, de leningen, de risico's rond het stadion, de stijgende personeelskosten, de reserves en de ontwikkeling van de zorguitgaven.
Maar ook over de participatie van inwoners, de verhoging van de lokale lasten en de structurele financiering van voorzieningen voor kinderen.
En dat heeft resultaat gehad.
Naar aanleiding van de technische vragen van de SP is de begroting tot 2x toe op onderdelen aangepast.
Dat vinden wij belangrijk om te benoemen.
Het laat zien dat technische vragen niet zomaar een administratieve bezigheid zijn. Ze zijn een belangrijk instrument om fouten, onduidelijkheden en financiële risico's boven tafel te krijgen.
De SP neemt haar controlerende taak serieus. We stellen vragen omdat we willen weten waar het gemeenschapsgeld naartoe gaat en of de financiële onderbouwing klopt.
En als dat leidt tot verbeteringen in de begroting, dan is dat winst voor de hele gemeenteraad en voor de inwoners van Kerkrade.

Maar voorzitter, we zijn er nog niet.
Wij blijven zorgen houden over de meerjarige tekorten, de oplopende schulden en de afhankelijkheid van aannames, waarvan het college zelf aangeeft dat ze onzeker zijn.
Ook de ontwikkeling van de zorgkosten vraagt om aandacht. We mogen noodzakelijke ondersteuning aan inwoners niet afhankelijk maken van de vraag, of een financiële besparing daadwerkelijk wordt gehaald.
En wij willen duidelijkheid over de reservering van jaarlijks 350.000 euro voor de doelenagenda van het collegeprogramma. Welke concrete doelen worden hiermee gefinancierd? Welke resultaten verwachten we? En hoe kan de gemeenteraad daarop controleren?

Voorzitter, de vraag waar het ons uiteindelijk om gaat is: wat voor stad willen wij zijn?
In ons verkiezingsprogramma hebben we een duidelijke visie beschreven.
Wij kiezen voor zekerheid in plaats van onzekerheid, solidariteit in plaats van concurrentie en de mens in plaats van winst.
En dat begint bij een betrouwbare overheid.
Een gemeente die naast haar inwoners staat. Die begrijpelijke taal spreekt, bereikbaar is en inwoners serieus neemt.
Wij willen transparantie over subsidies en grote gemeentelijke projecten.
En de gemeenteraad moet niet alleen door het college worden geïnformeerd, maar moet ook daadwerkelijk in staat worden gesteld om de koers van de stad te bepalen, de kaders voor het

gemeentelijk beleid vast te stellen en het college aan die kaders te houden. Alleen zo kan de raad zijn volksvertegenwoordigende en kaderstellende rol waarmaken.

Voorzitter, Kerkrade kent te veel mensen die iedere maand moeten puzzelen om rond te komen.
Ook de ondersteuning van chronisch zieken mag geen sluitpost zijn.
De sterkste schouders moeten de zwaarste lasten dragen, niet de mensen die iedere maand al moeite hebben om rond te komen.
Veel mensen, en niet alleen die met een kleine beurs, kunnen de energierekening niet betalen.
Dat leidt tot veel gezondheidsproblemen; de verwarming wordt niet meer aan gezet, waardoor mensen zieker worden en huizen vochtig worden, met alle gevolgen van dien.
De SP heeft daarvoor een amendement gemaakt. Voor een extra financiële ondersteuning aan mensen met een klein inkomen.

De SP wil goede zorg, zorg dichtbij huis, goede Wmo-voorzieningen en structurele ondersteuning voor mantelzorgers.
De behoefte van de inwoner moet leidend zijn, niet het financiële rendement.
De SP zal zich dan ook blijven verzetten tegen bezuinigingen in het sociaal domein.

Ook sport en cultuur zijn geen luxe, ze zijn belangrijk voor gezondheid, ontmoeting en saamhorigheid. Wij willen sterke verenigingen, eerlijke subsidies en toegankelijke voorzieningen.
Daarbij moet gemeenschapsgeld eerlijk worden verdeeld.
Grote organisaties mogen niet automatisch meer aandacht krijgen dan de verenigingen die iedere dag in onze wijken het sociale cement vormen.

Voorzitter, ik kom tot een afronding.
Kerkrade heeft een rijke geschiedenis. Een stad van mensen die hard werken, naar elkaar omkijken en niet snel opgeven.
Daar mogen we trots op zijn.
Maar trots alleen is niet genoeg. We moeten ook durven leren van het verleden.
De financiële dossiers rond Reha, Roda JC en het WMC laten zien hoe belangrijk een goede financiële onderbouwing, transparantie en controle zijn.
De begroting 2027 laat zien dat we voorzichtig moeten omgaan met onze financiële ruimte. De tekorten in de komende jaren, de oplopende schulden en de stijgende lasten vragen om duidelijke keuzes.
En de wijzigingen in de begroting n.a.v. onze technische vragen hebben laten zien, dat een kritische gemeenteraad daadwerkelijk verschil kan maken.
De SP wil daarom vooruitkijken.
Wij willen een gemeente die financieel verantwoord handelt, maar nooit vergeet waarvoor zij bestaat.
Niet voor de cijfers alleen. Niet voor prestigeprojecten. Niet voor het systeem.
Maar voor de mensen die hier wonen.

Een betrouwbare overheid is een overheid die haar fouten erkent.
Een sociale overheid is een overheid die niemand laat vallen.
En een financieel gezonde overheid is een overheid die investeert in de toekomst van haar inwoners.
Wij zullen constructief meedenken waar het kan, kritisch zijn waar het moet en altijd opkomen voor de belangen van onze inwoners.
Want uiteindelijk is gemeenschapsgeld geld van onze inwoners. En daar moeten wij zorgvuldig en verantwoordelijk mee omgaan.

Niet de macht, niet het prestige en niet de winst moeten centraal staan, maar de mens.
Dat is waar de SP voor staat.
Dank u wel, voorzitter.